

Vatrogasna operativa i zaštićene prirodne vrijednosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji - 2011.

Fire fighting teams and protected natural values in the Dubrovnik-Neretva county-2011

Tekst i foto: Miše Miloslavić

SAŽETAK

U vrijeme ekološke osvještenosti zbog sveukupne biološke i kraj-obrazne raznolikosti, neovisno o vrednovanju biljnog pokrova, svaka, pa i najmanja zelena površina, ima svoju funkciju. Zato svako gorenje treba spriječiti i zaustaviti bez ikakve dvojbe *gasiti ili ne* kad je u pitanju požar raslinja. Pod požarom raslinja podrazumijeva se gorenje sveukupnog biljnog pokrivača nekog prostora: šume crnogorice i bjelogorice, makije, garizi, kamenjara, šikare, šibljika, vrtova, vinograda, voćnjaka, poljoprivredne površine, livada, trstike, travnjaka, žive šumske prostirke, mahovine kao i panjeva, suhog granja i raspadnutih prizemnih ostataka biljne zajednice.

U svemu tome treba posebno istaknuti zaštićene prirodne vrijednosti i poduzimati sve da se sačuvaju, između ostalog, i od požara. U Republici Hrvatskoj vatrogasnoj je organizaciji povjereno operativno djelovanje kod izbijanja požara raslinja. Možda izgleda neobično isticanje da su vatrogasci ti koji gase požare raslinja, ali treba razlikovati djelovanje vatrogasaca u našoj zemlji gdje su oni neprofitna djelatnost, organizirana po teritorijalnom principu, osposobljena za gašenje svih vrsta požara, kao i za tehničke intervencije, za razliku od „gasitelja“ u nekim dijelovima Europe i svijeta gdje je gašenje požara raslinja, prvenstveno šuma, povjereno šumarskim organizacijama, tvrtkama s poluvojnim ustrojem ili raznim društvima gdje se požarima pristupa isključivo s materijalnog aspekta.

Kroz ovaj rad upoznat ćemo se sa zaštićenim prirodnim vrijednostima i vatrogasnim aktivnostima u Dubrovačko-neretvanskoj županiji vezanim za prostore i raslinje podložne gorenju. Ovdje su izostavljene zaštićene prirodne vrijednosti u moru i u podzemlju.

Ključne riječi: zaštićene prirodne vrijednosti, predloženo za zaštitu, vatrogasna operativa, motrionica.

Summary

The Dubrovnik–Neretva County is the southernmost Croatian county located in south Dalmatia with the mainland area of 1780, 86 m² administratively subdivided into 5 cities and 17 municipalities. The specificity of the area is the narrow, non-homogeneous coastal zone, separated from the inland by the mountains, except for the Lower Nereva valley where exists the natural connection with the inland. The state border in the area Neum-Klek divides the County in two parts.

The rich landscape variety, supplemented with biological diversity of the Adriatic Sea and the mainland, with the characteristics of mild Mediterranean climate, makes this region one of the unique parts of the Mediterranean.

Within the Dubrovnik-Neretva County there are 68 areas of natural heritage that are under protection and several areas that are potentially valuable for protection as well. Therefore, it is highly important to establish the compulsory protection and planning.

The protected natural values are regulated according to the Nature Protection Act. It is important to emphasize that the land areas of natural value, rich in various plant species, are endangered by the fire. The community aware of the extreme importance of preserving nature and the areas of natural values is obligated to put equal efforts in fire protection as well.

The Fire Prevention Act stipulates the importance of environment and nature for the entire community; hence the obligations defined by the Act are to be put into practice.

Each city and municipality is responsible for implementing the list of protected natural values in their Fire Protection Plans. Various organizations providing adequate safeguarding of protected natural values or protected areas have an obligation to establish a fire brigade or forward the obligation to the third legal entity if one fulfills the conditions regarding the firefighting activities.

The Fire Service Act specifically defines firefighting activities as part of the fire protection system, emphasizing and implementing the ecology into it due to its significant influence as well.

Firefighting departments are fully prepared for any kind of intervention if, despite the system of prevention, any unwanted situation arise. The firefighting activity is performed by the firefighting departments, volunteer fire departments and the Croatian Firefighting Association, which makes total of approximately 1200 firefighters in the Dubrovnik-Neretva County.

Firefighting brigades are organized in order to fulfill all the obligations compulsory by the legislative regulation articulating the firefighting activity. The firefighters fight structural fire, intervene in traffic and various technical interventions, they are fundamental operational force in system of protection and rescue and are specially trained and equipped for fighting the brush fire and fire in the areas of protected natural value (with buildings within) as well.

Up to now, The Dubrovnik-Neretva County counts 43 areas of natural values under protection and they are as follows: 1 national park (Mljet), 1 nature park (Lastovo Archipelago), 10 special reserves, 8 park forests, 7 significant landscapes, 6 nature monuments and 10

park architecture monuments. There are also 25 areas of nature that are potentially valuable for protection: 1 nature park, 1 regional park, 8 special reserves, 1 park forest, 7 significant landscapes, 2 nature monuments and 5 park architecture monuments.

During the Croatian War of Independence, several brush fires affected some protected nature areas such as: horticultural nature monument Arboretum in Trsteno, Park Forest Osmoliš, forest region between Brsečine and Trsteno, significant landscape of Rijeka dubrovačka, significant landscape Prapratno. The brush fire devastated the protected plant species such as spruce wood in Plat and genetical seed objects for the forest seeds' accumulation from pine and cypress trees, etc.

Evidently, there is a particular difference between the Act to designate the protected area and the real situation on the ground where the natural heritage is devastated.

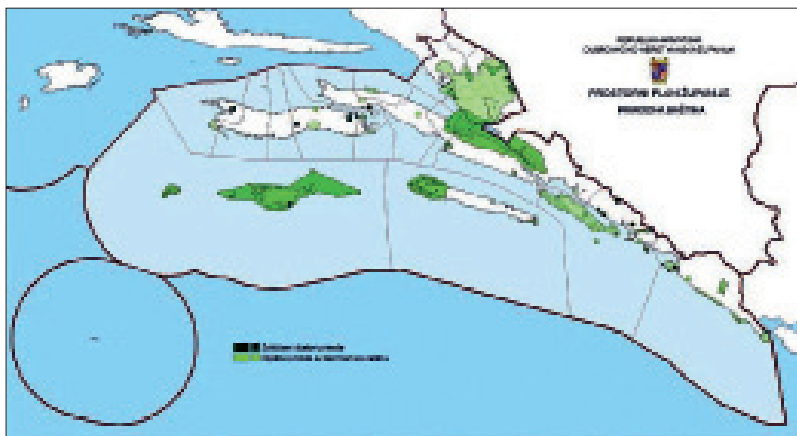
As the result of all previously mentioned it is evidently that the fire-fighting system encounters natural values under protection which demand the highest priority when interfering in unwanted situations.

Keywords: protected natural values, suggested for protection, fire-fighting, observation point

UVOD Introduction

Dubrovačko-neretvanska županija prostire se na najjužnijem prostoru Republike Hrvatske s površinom kopnenog dijela od 1780,86 km², teritorijalno podijeljenog na 22 jedinice lokalne samouprave. Specifičnost prostora županije je izdužen, uzak, otočni, nehomogen, obalni pojas odvojen od unutrašnjosti planinskim masivom, osim na području Donjoneeretvanske doline gdje ima prirodnu vezu s unutrašnjošću. Županija je na području Neum-Klek prekinuta državnom granicom s Bosnom i Hercegovinom. Ove karakteristike i relativno mali broj stanovnika (122 783 st. – Popis stanovništva 2011.g.) zahtijevaju povećane napore u organizaciji vatrogastva.

Bogatu krajobraznu raznolikost nadopunjuje biološka raznolikost mora i posebno kopna, što ovaj prostor svrstava u jedinstvene prostore na Sredozemlju, čije sve značajke ima i klima. Na području Dubrovačko-neretvanske županije zaštićeno je, i potencijalno vrijedno za zaštitu, 68 područja prirodne baštine (Slika 1.), što obuhvaća 29,9 % od ukupnog prostora kopna županije (Prostorni plan DNŽ, Službeni glasnik DNŽ br. 07/10). S ciljem sustavne skrbi o svim prirodnim vrijednostima uspostavljaju se propisana zaštita i planovi.

Slika 1. Zaštićeni dijelovi prirode u DNŽ

Figure 1. Protected nature areas in the Dubrovnik-Neretva County

POLAZIŠTA Basic

Zaštićene prirodne vrijednosti zakonski su definirane, ali je činjenica da su kopneni prostori prirodnih vrijednosti koji se sastoje od biljnih vrsta, ranjivi na vatru, odnosno požar. Organizirano društvo koje skrbi o prirodi i zaštićuje određene prostore, jednako skrbi i o zaštiti od požara u svojoj zajednici.

Sustav zaštite od požara u Republici Hrvatskoj uređuje se Zakonom o zaštiti od požara (NN br. 92/10), što podrazumijeva planiranje zaštite od požara, propisivanje mjera zaštite od požara građevina, ustrojavanje subjekata zaštite od požara, provođenje mjera zaštite od požara, financiranje zaštite od požara, te osposobljavanje i ovlašćivanje za obavljanje poslova zaštite od požara s ciljem zaštite života, zdravlja i sigurnosti ljudi i životinja, te sigurnosti materijalnih dobara, okoliša i prirode od požara, uz društveno i gospodarski prihvatljiv požarni rizik. Zbog važnosti za društvenu zajednicu u Zakonu se izrijeком navode okoliš i priroda, te se stoga i u praksi obveze nastoje provesti.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave organiziraju zaštitu od požara na svom području kao javnu službu, te skrbe o stanju zaštite od požara na svom području sukladno odredbama Zakona, propisima donesenim na temelju njega, planovima zaštite od požara, općim aktima i drugim odlukama, kao i priznatim pravilima tehničke prakse. Između ostalih, propisana je obveza da se zaštićene prirodne vrijednosti obvezno unose u Planove zaštite od požara gradova/općina.

Radi utvrđivanja odgovarajuće organizacije i provođenja mjera zaštite od požara, većina zaštićenih prirodnih vrijednosti razvrstavaju se rješenjem MUP-a u jednu od četiri propisane kategorije ugroženosti od požara prema kriterijima, uvjetima i osnovama utvrđenim pravilnikom koji, uz prethodno mišljenje čelnika središnjeg tijela državne uprave za vatrogastvo i Hrvatske vatrogasne zajednice, donosi ministar. Ovime su organizacije koje skrbe o zaštićenim prirodnim vrijednostima, odnosno područjima, obvezne formirati vatrogasnu operativu ili te obveze prenijeti na treću osobu ukoliko ispunjava uvjete.

Navedeno je osnova koja se odnosi na sustav zaštite od požara, dok je vatrogasna djelatnost, kao dio sustava zaštite od požara, uređena posebnim propisima.

Prema Zakonu o vatrogastvu (NN br. 139/04), vatrogasna djelatnost je sudjelovanje u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom i eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavljanje i drugih poslova u nesrećama, ekološkim i inim nesrećama. Zbog svoje važnosti i u ovome se zakonu ekologija izrijeком navodi.

Vatrogasne postrojbe su organizirane tako da mogu izvršiti sve obveze koje proizlaze iz zakonske odredbe u kojoj je definirana vatrogasna djelatnost. Vatrogasci gasе strukturne požare, interveniraju u prometu i kod drugih tehničkih intervencija osnovna su operativna snaga sustava zaštite i spašavanja i jedini su obučeni i opremljeni gasiti požare raslinja, pa tako i požare na zaštićenim prirodnim vrijednostima i zaštićenim građevinama u njima.

Zaštićene prirodne vrijednosti su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od tijela utvrđenog Zakonom o zaštiti prirode (NN br. 70/05 i 139/08) i upisane u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštitne kategorije (strogi rezervati, nacionalni parkovi, posebni rezervati, parkovi prirode, regionalni parkovi, spomenici prirode, značajni krajobrazi, park-šume i spomenici parkovne arhitekture), zaštićene biljne, gljivlje i životinjske svojte uključujući mrtve primjerke divljih svojti zaštićenih na temelju Zakona o prirodi i međunarodnih ugovora, njihove dijelove i derivate, te zaštićene minerale i fosile.

Na području Dubrovačko-neretvanske županije do sada su zaštićena 43 prirodno vrijedna područja i to: 1 nacionalni park (Mljet), 1 park prirode (Lastovsko otočje), 10 posebnih rezervata, 8 park šuma, 7 značajnih krajobraza, 6 spomenika prirode te 10 spomenika parkovne arhitekture, a potencijalno vrijednih za zaštitu je 25 prirodnih područja i to: 1 park prirode, 1 regionalni park, 8 posebnih rezervata, 1 park šuma, 7 značajnih krajobraza, 2 spomenika prirode i 5 spomenika parkovne arhitekture (Prostorni plan DNŽ, Službeni glasnik DNŽ br. 07/10). Ovaj se rad ne dotiče zaštićenih prirodnih vrijednosti u vodi i moru.

Organizacija motrenja, područja odgovornosti vatrogasnih postrojbi u kojima se nalaze zaštićena područja i predloženi dijelovi prirode potencijalno vrijednih za zaštitu, redom po gradovima/općinama od jugoistoka prema sjeverozapadu:

**RAZMJEŠTAJ ZAŠTIĆENIH
PRIRODNIH VRIJEDNOSTI
PO OPĆINAMA I
GRADOVIMA-
Locations of protected
natural values in municipali-
ties and cities**

Općina Konavle – Municipalities Konavle

Zaštićeno:

-Posebni rezervat, ornitološki – Mrkan, Bobara i Supetar – Otoci kod Dubrovnika,

gnjezdilište galeba klaukavca (*Larus cachinnans* Pall.) Površina 37,95 ha. (Slika 2.)

-Značajni krajobraz – Konavoski dvori – Izvorišno područje rijeke Ljute u Konavlima, pejzažno i hidrološki vrijedna zona, s nizom vodenica koje predstavljaju kulturno-povijesnu vrijednost. Površina 525,81 ha.

Predloženo za zaštitu:

-Posebni rezervat, geomorfološki – Konavoske stijene, površina 1080,13 ha

Značajni krajobraz:

– Poluotok Molunat, površina 79,65 ha

– Poluotok Prevlaka

Motrenje područja općine Konavle vrši se s motrionica i motriteljskih mjesta:

-Motrionica Ilijin vrh, središnja motrionica u općini Konavle, pokriva cijelu dolinu Konavala i okolna brda sve do prijevoja na Zvekovici gdje se preklapa s vidokrugom motrilačkog mjesta Šrđ. S motriteljske postaje nadziru se: značajni krajobraz Konavoski dvori kao i poluotok Prevlaka. Dnevno motrenje i ophodnje vrše pripad-

nici Javne vatrogasne postrojbe Konavle-Gruda.

-Motrionica i vatrogasna ispostava Obod, vatrogasno dežurstvo i motrenje područja posebnog rezervata – ornitološkog otoka Mrkan, Bobara i Supetar te područja Cavtata vrše pripadnici JVP-a Konavle-Gruda.

-Motrenje, čuvanje i ophodnju za područje poluotoka Prevlaka kao i operativne vatrogasne postupke vrši sezonska vatrogasna postrojba Prevlaka, sastavljena od pripadnika Javne vatrogasne postrojbe Konavle-Gruda, dislocirane vatrogasne postrojbe s kontinenta i zaposlenika Parka Prevlaka. Motriteljska služba vrši se s najviše točke poluotoka - bivši heliodrom. Tijekom noći zabranjen je nekontrolirani i neovlašteni pristup poluotoku.

-JVP Konavle dodatno još vrši autoophodnje i motrenja područja općine Konavle za vrijeme ljetne protupožarne sezone, posebice prema ugroženim područjima te zaštićenim krajobrazima, kao i prema mjestima okupljanja većeg broja posjetitelja kao što su kupališta na Konavoskim stijenama.

Po uočavanju događaja, dojave se upućuje u JVP Konavle-Gruda gdje se organiziraju potrebne operativne aktivnosti.

Slika 2. Požar u posebnom ornitološkom rezervatu – otok Supetar, u pozadini otok Bobara

Figure 2. Fire in the ornithological reserve – Island of Supetar, in the background Island of Bobara

Općina Župa dubrovačka – Municipalities Župa dubrovačka

Motrenje općine Župe dubrovačke, a time i otoka Supetra i Bobare, vrši se s vatrogasnog tornja u vatrogasnom domu u Buićima kroz dežurstvo pripadnika dobrovoljne vatrogasne postrojbe Župa dubrovačka, odakle se poduzimaju i sve potrebite operativne aktivnosti.

Grad Dubrovnik – town Dubrovnik

Zaštićeno:

-Posebni rezervat šumske vegetacije – otok Lokrum – autohtona šuma crnike, površina 72,37 ha

-Park šuma – Velika i Mala Petka

-Park šuma – šuma alepskog bora na poluotoku Osmolišu kraj Brsečina. Stradala u požaru.

-Park šuma – Šumski predjel na obalnom pojasu Trsteno – Brsečine. Stradala u požaru.

-Park šuma – Makija na Donjem čelu na otoku Koločepu – Šuma alepskog bora s makijom na sjeverozapadnom dijelu Koločepa. Površina 5,2 ha.

-Park šuma – Šuma alepskog bora na Gornjem čelu na otoku Koločepu - Šuma alepskog bora s makijom na sjeverozapadnom dijelu Koločepa. Površina 11,5 ha.

-Značajni krajobraz – Rijeka dubrovačka – Potopljena riječna dolina sa strmim, do 600 m visokim dolinskim stranama. Brojni ljetnikovci i parkovi. Površina 26 ha. Sjeverozapadna strana zahvaćena požarom.

-Spomenik parkovne arhitekture arboretum – Arboretum Trsteno – Arboretum Trsteno kod Dubrovnika, razvio se iz parka oblikovanog oko ljetnikovca obitelji Gučetić – Gozze 1502.g. Sadrži lijepo razvijena stabla lovora, stablo kamforovca, mnogo vrsta palmi, razne vrste eukaliptusa, kaktusa, grmlja i dr. Zapadni dio zahvaćen je požarom. (Slike 3. i 4.)

Slike 3. i 4. Posljedice požara u spomeniku parkovne arhitekture, Arboretum Trsteno
 Figures 3. and 4. The aftereffects of fire in park architecture monument –Arboretum Trsteno

Slika 5. Požar u „predloženom za zaštitu – regionalnom parku Elafitski otoci“, otok Lopud

Figure 5. Fire in „recommended for protection“- regional park Elafiti Islands, Island of Lopud

-Spomenik parkovne arhitekture pojedinačno stablo – Dvije platane u Trstenu – Dvije platane stare oko 450 godina

-Spomenik parkovne arhitekture pojedinačno stablo – Stablo azijske platane u Dubrovniku – Stablo azijske platane na Brsaljama u Dubrovniku

-Spomenik parkovne arhitekture skupina stabala – Platana u Trstenu

Predloženo za zaštitu:

-Regionalni park – Elafitski otoci i otok Sveti Andrija (Slika 5.)

Spomenik parkovne arhitekture:

-Park oko dvorca Skočibuha na otoku Šipanu,

-perivoj Gjorgjić-Mayneri na otoku Lopudu

-kompleks vrtnog prostora Pile-Boninovo,

-Park šuma – Bat-Zaton

Motrenje područja grada Dubrovnika vrši se s motrilica i promatračkih mjesta:

-Motriteljsko mjesto Srđ. Pokriva područje od Zvekovice do Trstenog kao i čitave Elafite gdje se preklapa s vidokrugom motriteljskog mjesta Velji Vrh na Šipanu. Video nadzorom sa Srđa, čiji je operativni centar u JVP „Dubrovački vatrogasci“, pokriveno je naselje Dubrovnik, otok Lokrum, Park-šuma Koločep Gornje Čelo, Park šuma park makije Koločep Donje Čelo, Značajni krajobraz Rijeka dubrovačka, Park šuma predjel Velika i Mala Petka, spomenik parkovne arhitekture-pojedinačno stablo orijentalnog Platana na Brsaljama u Dubrovniku i središnji dio grada.

-Motrilica Fort Rojal nadzire prostor posebnog rezervata šumske vegetacije Lokrum, na otoku Lokrumu, gdje se kroz organiziranu vatrogasnu službu vrši motrenje otoka, kao i čuvanje, ophođenje i po potrebi, operativne vatrogasne radnje.

-Motriteljsko mjesto Gajine – Dubravica, s istoka se preklapa s vidokrugom motrionice Srđ, a sa sjeverne strane pokriva područje s kojim gospodari šumarija Dubrovnik, te se nadopunjuje s vidokrugom motrionice Oštrikovac. S južne strane pokriva sve Elafite i nadopunjuje se s vidokrugom motrilačkog mjesta Velji vrh na Šipanu i motrilačkog mjesta Planjak na otoku Mljetu.

-Motriteljsko mjesto Velji Vrh – Šipan nadzire područje od Štikovice do Stona, te sve Elafite i južni dio Pelješca.

Za vrijeme visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara, po nalogu vatrogasne službe, uprava Rezervata Lokrum poduzima mjere zabrane djelomičnog ili potpunog pristupa na otok. Tijekom noći zabranjen je neovlašten i nekontrolirani pristup i boravak na otoku.

Za vrijeme visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara vatrogasna ophodnja ograničava pristup i boravak u park šumi Velika i Mala Petka.

Po uočenom iznenadnom događaju sve vatrogasne operativne radnje poduzimaju se iz JVP-a Dubrovački vatrogasci.

Općina Dubrovačko primorje – *Municipalities Dubrovačko primorje*

Predloženo za zaštitu:

-Posebni rezervat, botanički – Oleandri – Slano. Površina 114 ha.

-Motrionica Oštrikovac, u organizaciji vatrogasne postrojbe iz Slanoga pokriva područje od Majkova te čitavo područje uz granicu BiH do Neuma, zatim sve Elafite, te sjeverni dio Pelješca od Maloga Stona do Rote, preklapa se s vidokrugom motriteljskih mjesta Velji Vrh i Crnjava. S ove motrionice djelomično se pokriva istočni dio otoka Mljeta gdje se nalazi značajni krajobraz Saplunara.

Sve vatrogasne operativne aktivnosti poduzimaju se iz vatrogasnog doma JVP-a Dubrovačko primorje u Slanome.

Općina Ston – *Municipalities Ston*

Zaštićeno:

-Značajni krajobraz – Uvala „Vučina“ s obalnim pojasom na Pelješcu – Unutar zaljeva Žuljana s otočićem Kosmač. Površina 160 ha. Predloženo proširenje.

-Značajni krajobraz – Uvala Prapatno na Pelješcu – Šljunkovita plaža okružena šumom jugozapadno od Stona. Površina 249 ha. Stradalo u požaru.

Motrenje područja općine Ston vrši se s motrilica:

-Motriteljsko mjesto Crnjava pokriva sjeveroistočno područje od Stona što se ujedno preklapa s vidokrugom motrionice Oštrikovac, jugozapadni dio, uključujući značajni krajobraz Uvalu Prapatna, do motrilačkog mjesta Uljenje, te pokriva sjevernu stranu otoka Mljeta.

-Motriteljsko mjesto Uljenje – Dubrava, sa sjeveroistočne strane preklapa se s vidokrugom motriteljskog mjesta Crnjava, dok na jugozapadnoj strani pokriva područje do Tabora uključujući značajni krajobraz Uvale Vučina, dio područja općine Janjina, kao i čitavu sjevernu stranu otoka Mljeta.

Tijekom visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara pripadnici vatrogasnih postrojbi vrše autoophodnje područja i pojača-

ni nadzor boravka u uvali Vučina.

Vatrogasna operativna dežurstva organizirana su u DVD-ima u Stonu, Putnikovićima i Žuljani.

Općina Trpanj – Municipalities Trpanj

Predloženo za zaštitu:

-Značajni krajobraz – Uvala Divna do uvale Duba. Površina 125 ha.

-Ophodnja Paškal – Gornja Vručica nadzire područje općine Trpanj i područje uvale Divna, potencijalno vrijedne zaštićene dijelovi prirode.

Općine Dubrovačko primorje, Ston, Janjina, Slivno – Municipalities Dubrovačko primorje, Ston, Janjina, Slivno

Zaštićeno:

-Posebni rezervat u moru – Malostonski zaljev i Malo more – Obuhvaća cjelokupni morski ambijent jugoistočno od crte Sreser-Duba, te okolni obalni pojas. Zbog posebnih hidrografskih svojstava te prirodnog dotoka hranjivih soli s kopna, akvatorij je visoke bioprodukcije i poznato uzgajalište školjaka. Površina 4821,4 ha

Ovdje je potrebno spriječiti požar raslinja, ne samo zbog uništenja biljnih zajednica na širem obalnom pojasu, već i zbog kasnije erozije tla, ispiranja zemlje i pepela u more, a time negativnog učinka u moru.

Općina Orebić – Municipalities Orebić

Zaštićeno:

-Posebni rezervat šumske vegetacije – Čempresada „Pod Gospu“ kod Orebića – Šuma piramidalnog čempresa na padini uz more ispod franjevačkog samostana Velike Gospe. Površina 46 ha.

-Spomenik parkovne arhitekture skupina stabala – Drvored čempresa (*Cupressus senpervirens* var. *Pyramidalis* Nym.) iznad Orebića na Pelješcu – Drvored od deset čempresa na Pelješcu iznad Orebića kod crkve Velike Gospe

-Spomenik parkovne arhitekture skupina stabala – Skupina čempresa (*Cupressus senpervirens* var. *Pyramidalis* Nym.) uz crkvu Gospe od Karmena iznad Orebića na Pelješcu.

Predloženo za zaštitu:

-Posebni rezervat šumske vegetacije – Šumska vegetacija Sv. Ilije. Površina 134 ha.

-Spomenik parkovne arhitekture Skupina čempresa Kuna Pelješka

Općina Lumbarda – Municipalities Lumbarda

Predloženo za zaštitu:

-Značajni krajobraz – Poluotok Ražnjić. Površina 103,29 ha.

Grad Korčula – Town Korčula

Zaštićeno:

-Posebni rezervat šumske vegetacije – Šuma Kočje, na otoku Korčuli – Predjel nedaleko sela Žrnova na Korčuli, jedinstvenih geomorfoloških karakteristika, gromadaste stijene, ponori, poluspilje, kanjoni, poput labirinta. Pokriveno starom šumom crnike s podstojnim slojem zimzelenih grmova, paprati, mahovine i lišaja. Površina 4,6 ha.

-Park šuma – Park „Hoher“ u Korčuliu – Južno od grada Korčule nalazi se šuma alepskog bora i pinija s podstojnom etažom makije, te pojedninačnim piradimanlnim i horizontalnim čempresima, cedrovima, kanadskim borom te agavama. Površina 25 ha.

-Značajni krajobraz – Otok Badija – Najveći otok u arhipelagu istočne Korčule. Glavne vrijednosti: bujna makija, borovi i samostan s crkvom iz 15. stoljeća. Površina 100 ha.

-Spomenik prirode rijedak primjerak drveća – Hrast crnika ili česvina (*Quercus ilex* L.) na predjelu Klokolina u Žrnovu na Korčuli.

-Spomenik parkovne arhitekture park – Park Foretić u Korčuli – Barokni perivoj 18 st. (obitelj Foretić) Površina 0,6 ha.

-Spomenik parkovne arhitekture pojedninačno stablo – Čempres (*Cupressus senpervirens* var. *Pyramidalis* Nym.) u selu Čara na Korčuli

-Spomenik parkovne arhitekture skupina stabala – Drvored čempresa (*Cupressus senpervirens* var. *Pyramidalis* Nym.) na otoku Korčuli.

Predloženo za zaštitu:

-Značajni krajobraz – Pupnatska luka. Površina 588,5 ha.

Motrenje područja općina Orebić i Lumbarda te grada Korčule vrše motrionice u najvećem broju smještene na uzvisinama oko Pelješkog kanala, tako da praktično osim svog područja, nadziru jedna drugoj „mrtve kutove“:

-Motrilica Tabor – Trstenik, S istočne strane preklapa se s vidokrugom motrilačkog mjesta Uljenje općina Ston, a sa sjeverne strane s vidokrugom motrilačkog mjesta Rota, na južnoj strani ima pregled sjeverne strane otoka Mljeta.

-Motriteljsko mjesto Rota, Kuna, na istočnu stranu dogleda motrilačko mjesto Uljenje, uključujući područje obraslo dalmatinskim borom koje je sjemenska baza, na jugozapadnu stranu motrilačko mjesto Bila ploča s kojega se ujedno ima pregled sjeverne strane otoka Mljeta.

-Motriteljsko mjesto Bila ploča – Kapetani, s istočne strane pokriva područje od Tabora, gdje se preklapa s vidokrugom motrilačkog mjesta Uljenje, te se nadopunjuje s vidokrugom motrilačkog mjesta Rota, dok na jugozapadnoj strani pokriva sjeveroistočni dio grada Korčule i općine Lumbarda, otok Badiju kao i sjevernu stranu otoka Mljeta.

-Motrionica Pod Gospu, nadzire naselje Orebić i okolni krajobraz uključujući Posebni rezervat šumske vegetacije Čempresada Pod Gospu i Spomenike parkovne arhitekture skupina stabala Orebić-Čempresi i Orebić-Drvodred Čempresa. Ova motrionica motri područje sjeveroistočnog dijela otoka Korčule s otočićima.

-Motriteljsko mjesto Goč-Sv Ivan, Viganj nadzire područje općine Orebić, uključujući Park šumu Pod Gospu i sjeveroistočni dio otoka Korčula

-Motriteljsko mjesto Mali Knez Lovište pokriva zapadni dio poluotoka Pelješca, sjeverni dio otoka Korčule i jugoistočnu stranu otoka Hvara.

-Motriteljsko mjesto Forteca pokriva sjeverozapadni dio otoka Korčula, područje koje gravitira naselju Korčula, uključujući Park šumu Gradski park Hober, značajni krajobraz otok Badija, posebni rezervat šumske vegetacije Kočje, spomenik parkovne arhitekture Korčula – Park Foretić i spomenik parkovne arhitekture skupina stabala Korčula drvodred čempresa. Ova motrionica nadzire južni dio poluotoka Pelješca.

-Motriteljsko mjesto Dubovo Čara-Pupnat, pokriva jugoistočni dio otoka Korčule i područje Pupnatske luke potencijalno vrijedne zaštićene dijelove prirode.

-Motrionica Klupca Čara-Pupnat pokriva područje središnjeg dijela otoka Korčula i grada Korčule.

Tijekom visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara, pripadnici vatrogasnih postrojbi vrše autoophodnje područja i pojačani nadzor nad boravkom u posebnom rezervatu šumska vegetacije Čempresada Pod Gospu u Orebiću i park šumi Hober, parku Foretić i otoku Badija u Korčuli.

Sve vatrogasne operativne aktivnosti poduzimaju se iz vatrogasnih postrojbi DVD-a u Orebiću i Korčuli.

Općina Smokvica – *Municipalities Smokvica*

Motrenje područja općine Smokvica vrši motrionica:

-Motriteljsko mjesto Sutvara pokriva područje općine Smokvica i grada Korčule uključujući područje Pupnatske Luke, potencijalno zaštićene vrijednosti prirode, te sjevernu stranu otoka Lastova.

Općina Blato – *Municipalities Blato*

Motrenje općine Blato vrše motrionice u organizaciji DVD-a Blato:

-Motrionica Petrov Vrh pokriva dio općine Blato, dio općine Vela Luka i predio Šakanj Rat.

Općina Vela Luka – *Municipalities Vela Luka*

Zaštićeno:

-Park šuma – Otočić Ošnjak kod Vele Luke – Šuma alepskog bora. Površina 18,5 ha.

Predloženo za zaštitu:

-Značajni krajobraz – Šuma Šakanj rat u Vela Luci

Motrenje općine Vela Luka vrše motrionice:

-Motrionica Hum pokriva područje općine Vela Luka i dio općine Blato, jugoistočnu stranu otoka Hvara, sjeverozapadnu stranu otoka Lastova te sjevernu stranu otoka Sušca. Pokriva šumske predjele počevši od sjeverozapada prema istoku: zaštićeni otočić Ošjak, predjel Šaknja Rat i dr.

-Motriteljsko mjesto Greben – Vela Luka, Pokriva područje općine Vela Luka i dio općine Blato, predjel Šakanj Rat i dr. Na sjeveru se vidokrug preklapa s vidokrugom motrionice Hum.

Tijekom visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara pripadnici vatrogasne postrojbe vrše pojačan nadzor nad park šumom otočić Ošjak.

Sve vatrogasne operativne aktivnosti poduzimaju se iz vatrogasnog doma DVD-a u Vela Luci.

Općina Mljet – *Municipalities Mljet*

Zaštićeno:

-Nacionalni park – Mljet. Specifična razvedenost obale s dva „jezera“ (potopljene krške depresije), šume alepskog bora, crnika i bujna makija. Kulturna baština: ostaci antičke palače i kompleks benediktinskog samostana iz 12. stoljeća. Površina 5375 ha.

-Posebni rezervat šumske vegetacije – Šumski predjel „Velika dolina“ u Nacionalnom parku Mljet – Šuma crnike. Površina 15 ha.

-Značajni krajobraz – Predjel Saplnara na otoku Mljetu – Na podlozi diluvijalnih pijesaka otoka Mljeta dobro sačuvana makija i borova šuma (pinj i alepski bor). Površina 66,5 ha.

Motrenje područja otoka i općine Mljet vrši se sa:

-Motriteljsko mjesto Planjak, pokriva područje od Babina Polja do Saplnare, uključujući značajni krajobraz Saplnara, gdje se s istočne strane preklapa s vidokrugom motrionice Velji Vrh, te područje južne strane Pelješca.

-Motriteljsko mjesto Babino polje pokriva južnu stranu otoka Mljeta od Nacionalnog parka, uključujući posebni rezervat-šumske-vegetacije predjel Velika dolina, do Maranovića gdje se preklapa s vidokrugom motrilačkog mjesta Planjak.

-Motrilica Planjak u Nacionalnom parku sustavom automatskog protupožarnog motrenja danonoćno pokriva zapadni dio otoka Mljeta, prvenstveno NP Mljet kao i posebni rezervat šumske vegetacije predjel Velika dolina.

-Za vrijeme visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara vatrogasna postrojba iz Babinog polja i vatrogasna ispostava iz NP Mljet vrše autoophodnje.

-Za vrijeme visokog i vrlo visokog indeksa opasnosti od požara ograničava se nekontrolirani i neovlašteni pristup i boravak u Nacionalnom parku.

Sve vatrogasne operativne aktivnosti prvenstveno se poduzimaju

iz vatrogasnog doma JVP Mljet u Babinom polju, s tim što vatrogasna ispostava NP Mljet i SIVP Mljet prioritetno djeluje na području NP Mljet.

Općina Lastovo – Municipalities Lastovo

Zaštićeno:

-Park prirode – Lastovsko otočje. Površina 19583 ha.

Područje otoka i općine Lastovo ujedno je područje PP Lastovsko otočje.

-Motriteljsko mjesto Hum – Lastovo, pokriva središnji sjeverozapadni i sjeveroistočni dio otoka Lastova, te južnu stranu otoka Korčule.

-Motriteljsko mjesto Sozanj pokriva sjeverozapadni i zapadni dio otoka Lastova i južnu stranu otoka Korčule.

-Motriteljsko mjesto Meteorološka stanica – Lastovo, pokriva sjeveroistočni dio otoka Lastova i južnu stranu otoka Korčule.

Sve vatrogasne operativne aktivnosti organizirane su kroz DVD Lastovo i SIVP Lastovo, a poduzimaju se iz mjesta Ubli.

Grad Metković – Town Metković

Slika 6. Požar u park šumi Predolac – Šibenica, Metković

Figure 6. Fire in park forest Predolac-Šibenica, Metković

Zaštićeno:

-Posebni rezervat ornitološki – Pod Gredom – Ostaci mediteranskog močvarnog područja u donjem toku Neretve, kod mjesta Vid. Značajno za seobe i zimovanje ptica. Površina 587 ha.

-Posebni rezervat ornitološki – Prud - Ostaci mediteranskog močvarnog područja u donjem toku Neretve, kod mjesta Prud. Značajno za seobe i zimovanje ptica. Površina 250 ha.

-Posebni rezervat ornitološki – Močvarno područje „Orepak“ kod Metkovića - Ostaci mediteranskog močvarnog područja u donjem toku Neretve. Značajno za seobe i zimovanje ptica. Površina 100 ha.

-Park šuma – Predolac – Šibenica kod Metkovića – Šuma istočno od Metkovića, sačuvani šumski kompleks alepskog bora i piramidalnog čempresa s elementima makije. Vidikovac na dolinu Neretve. Površina 67 ha. Dio zahvaćen požarom. (Slika br. 6)

-Spomenik parkovne arhitekture pojedinačno stablo – Čempres (Cupressus sempervirens var. Pyramidalis Nym. Asch & Gr.) u Metkoviću

Predloženo za zaštitu:

-Spomenik parkovne arhitekture – Stari park u centru Metkovića

Gradovi Ploče i Opuzen – *Towns Ploče and Opuzen*

Zaštićeno:

-Posebni rezervat ihtiološki-ornitološki – Ušće Neretve – jugoistočni dio delte rijeke Neretve, mrijestilište brojnih ribljih vrsta. Značajan za seobu, gniježđenje i zimovanje ptica. Površina 250 ha.

Grad Ploče – *Town Ploče*

Zaštićeno:

-Značajni krajobraz – Modro oko i jezero uz naselje Desne – ovo područje je jedno od reprezentativnih u donjem toku Neretve. Karakteriziraju ga naplavljene krške depresije s obiljem vode i močvarnih biotopa. Površina 370 ha.

Predloženo za zaštitu:

-Posebni rezervat ornitološki-ihtiološki – Ušće Neretve. Predloženo proširenje.

Gradovi Metković, Ploče, Opuzen i općine Slivno, Zažablje, Kula Norinska – *Towns Metković, Ploče, Opuzen and municipalities Slivno, Zažablje, Kula Norinska*

Slika 7. Požar u „predloženom za zaštitu – parku prirode Delta Neretve“

Figure 7. Fire in „recommended for protection“ – park nature Neretva River Delta

Predloženo za zaštitu:

-Park prirode Delta Neretve. Površina 24870 ha. (Slika 7.)

Općina Zažablje i grad Opuzen - *Municipalities Zažablje and Town Opuzen*

Predloženo za zaštitu:

-Posebni rezervat ornitološki – Jezero Kut. Površina 1377 ha.

Općine Slivno, Zažablje, Kula Norinska i Pojezerje i gradovi Metković, Ploče i Opuzen, sedam su jedinica lokalne samouprave koje se prostiru na području doline Neretve.

Motrilice su tako prostorno smještene da nadziru istovremeno više jedinica lokalne samouprave uključujući zaštićene prirodne vrijednosti koje su rasprostranjene u više jedinica lokalne samo-

uprave, dok je vatrogasna operativa koja pokriva cijelo područje smještena u dvije (općine), odnosno tri (gradovi) jedinice lokalne samouprave.

-Motriteljsko mjesto Stražbenica – Ploče, nadzire područje grada Ploča uključujući posebni rezervat ihtiološko-ornitološki uz jugoistočni dio delte rijeke Neretve.

-Motriteljsko mjesto Gradina, Forteca - Opuzen, nadzire područje grada Opuzena i Metkovića i općine Kula Norinska, uključujući park šumu Predolac-Šibanica i posebni rezervat ihtiološko-ornitološki uz jugoistočni dio delte rijeke Neretve.

-Motriteljsko mjesto Dominiković nadzire Pozlu goru, Gradinu, Mali Prolog, općinu Pojezerje

-Motriteljsko mjesto Sv. Marija, Obličevac, nadzire istočnu Plinu u gradu Ploče.

Po uočavanju iznenadnog događaja dojava se upućuje u JVP Metković i JVP Ploče, te u DVD Šlivno, DVD Opuzen i DVD Kula Norinska gdje se organiziraju potrebne operativne aktivnosti.

**ODGOVORNOST
VATROGASNOG
SUSTAVA -
Responsibility of fire
fighting system**

U nekim požarima raslinja, posebno za trajanja Domovinskog rata, zahvaćeni su zaštićeni dijelovi prirode: hortikulturni spomenik prirode Arboretum u Trstenom, park šuma Osmoliš, park šuma šumski predjel između Brsečina i Trstenog, značajni krajolik Rijeke dubrovačke, značajni krajolik Prapratno i drugi. Uništene su zaštićene biljne vrste kao što su skupine smrekovih stabala u Platu, na lokaciji Velja njiva kod Kune izgorjeli su genetski sjemenski objekti za sakupljanje šumskog sjemena borova i čempresa i dr.

Radi toga za zaštićene dijelove prirode postoji određena razlika između Akta o proglašenju zaštićenog područja i realne situacije na terenu, gdje je prirodna baština devastirana, što ne oslobađa vatrogasne snage da i ubuduće prioritetno interveniraju.

Ovdje su navedena samo ona mjesta motrilica i vatrogasne operative, koja se odnose na zaštićena područja. Kako je navedeno, vatrogastvo pokriva cijeli teritorij jer su općine i gradovi osnivači vatrogasnih postrojbi (profesionalnih i dobrovoljnih), koje su članice županijske vatrogasne zajednice i Hrvatske vatrogasne zajednice.

Na području Županije, vatrogastvo je organizirano kroz 6 javnih vatrogasnih postrojbi, 43 dobrovoljna vatrogasna društava i 1 državnu intervencijsku postrojbu, s tim što se tijekom ljetnih mjeseci organiziraju pojačanja sezonskim dislokacijama i vatrogascima, što sve skupa broji oko 1200 operativnih vatrogasaca.

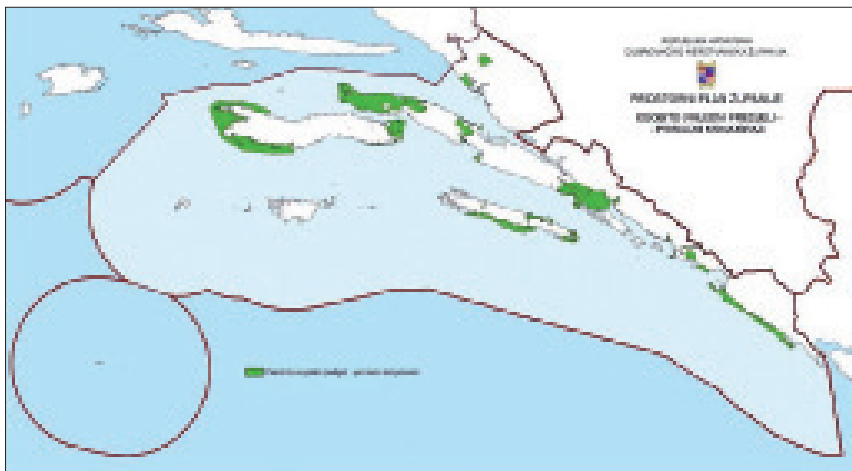
Sve te postrojbe tijekom najvećeg požarnog opterećenja obavljaju 24-satno operativno dežurstvo na 25 lokacija i time je cijeli prostor Županije operativno „pokriven“. Na taj način su i zaštićena područja prioritetno zahvaćena planovima vatrogasnih postrojbi, uz napomenu da Rezervat Lokrum ima svoju vatrogasnu postrojbu i Arboretum u Trstenom određeni broj zaposlenih vatrogasaca.

Vatrogasne postrojbe raspolažu sa 107 vatrogasnih vozila razne namjene (izviđačko-zapovjedna, navalna, tehnička, autocisterne, vozila za gašenje šumskih požara itd).

ZAKLJUČCI Conclusions

Briga oko zaštite prirodnih vrijednosti ne završava popisom i proglašenjem zaštićenih prirodnih vrijednosti, dapače, tek tada započinju obveze oko očuvanja. Uz područja navedena u ovome radu, pred vatrogasnom djelatnošću su prioritetne i obveze intervencije

Slika 8. Osobito vrijedni predjeli u DNŽ

Figure 8. Remarkably valuable areas in the Dubrovnik-Neretva County.

na stotinama drugih važnih područja (neka se preklapaju) za divlje svojte i stanišne tipove, na međunarodno važnim područjima za ptice, osobito vrijednim predjelima – prirodnim krajobrazima (Slika 8.) i osobito vrijednim područjima – kulturnim krajobrazima.

Kao nadopuna Planovima zaštite od požara, vatrogasna operativa za svaku zaštićenu prirodnu vrijednost pojedinačno treba posebno razraditi postupke u slučaju požara. Vatrogasna služba, lokalni dužnosnici i

komunalne službe trebaju se putem seminara i vježbi pripremiti za neželjeni događaj, a s prioritetima i mogućim iznenadnim događajima trebaju se putem medija upoznati i građani.

U unapređenju sustava vatrogastva valja uspostaviti telemetrijski protupožarni sustav, kako u nacionalnim parkovima i parkovima prirode, tako i u drugim predjelima, koji će pridonijeti prevenciji i pravodobnoj intervenciji u slučaju nastanka požara.

LITERATURA References

1. Plan zaštite od požara Dubrovačko-neretvanske županije. Usklađeni podaci 2011.g.
2. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik DNŽ br. 07/10)
3. Zakon o vatrogastvu (NN br. 139/04)
4. Zakon o zaštiti od požara (NN br. 92/10)
5. Zakon o zaštiti prirode (NN br. 70/05 i NN 139/08)